

TÉMA
SVĚTOVÝ DEN PROTI NÁSILÍ NA SENIORECH

CÍLOVÁ SKUPINA
9. ročník a výše

POČET HODIN
45 minut

ZAŘAZENÍ TÉMATU V RVP
Člověk a jeho svět
Člověk a společnost

KOMPETENCE
Kompetence občanské
Kompetence k řešení problémů
Kompetence komunikativní
Kompetence sociální a personální

MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY
Občanská výchova
Český jazyk
Dramatická výchova – volitelný předmět

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
Osobnostní a sociální výchova
Výchova demokratického občana
Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
Multikulturní výchova

1. HODINA

ÚVOD
přivítání
Hlavní téma hodiny: **Světový den proti násilí na seniorech**

CÍL
Žák si utvoří vlastní názor a prezentuje jej před ostatními (schopnost obhajovat svůj názor, ale zároveň respektovat názory ostatních žáků).
Žák ví, kdy se světový den slaví, lépe rozumí seniorům.

MOTIVACE
Žáci si vezmou papír a napíší na něj 10 věcí, co rádi dělali s babičkou a dědečkem, když byli malí, co mají rádi na prarodičích, co pěkného pro ně prarodiče udělali a obráceně, popř. co mají žáci rád na seniorech, co se jim líbí apod.
Diskuze s žáky

EXPOZICE

Výklad

Světový den proti násilí na seniorech se slaví **15.6.** Senioři mohou být fyzicky, psychicky i finančně ponižováni v léčebnách dlouhodobě nemocných, nemocnicích či domovech důchodců. Často bohužel takové zacházení zažívají doma ze strany svých nejbližších. Podle statistik zažívá násilí a zneužívání až pětina všech seniorů.

Zneužívání seniorů je celosvětově závažným společenským problémem. Klíčovou úlohu hraje obecně nízká informovanost a znalost tohoto jevu. Obyvatelé ČR nemají o týrání seniorů dostatečné povědomí – málo se mluví nejen o konkrétních případech, ale i o možnostech pomoci obětem.

Do kategorie domácího násilí patří zejména:

1. Násilí
2. Zneužívání
3. Zanedbávání
4. Diskriminace
5. Ponižování
6. Despekt

Také ne vždy jednoznačně lze rozpoznat projevy domácího násilí, vždyť např. pády a následná poranění nejsou ve stáří ničím výjimečným. Zájem české společnosti není adekvátní závažnosti tohoto jevu. Existují varovná svědectví o výskytu zneužívání seniorů v rodinách i v ústavech. Celosvětově se předpokládá, že jen malá část případů zneužívání starých lidí je nahlášena. Tendence obětí je svůj problém tajit. Převládá strach z potrestání, stud, pocity bezradnosti či izolace. To vše jsou důvody k mlčenlivosti, zatajování příznaků a následků ubližování. I pro zkušené odborné pracovníky je někdy téměř nemožné proniknout zcela do soukromého, až intimního života jejich klienta a odhalit včas příznaky zneužívání. Senioři, kteří potřebují pomoc nebo si chtějí promluvit, mohou volat na službu Senior telefon. Tato bezplatná linka 800 157 157 slouží starým lidem od roku 2003. Do roku 2009 se na ni obrátilo 80 290 klientů, z toho kvůli týrání 1300 klientů, informuje vedoucí krizové pomoci a poradenství sdružení Život 90 Jana Kosařová. Jen loni její služby využilo přes 12 tisíc klientů, z toho 151 seniorů volalo kvůli domácímu násilí.

Kolik seniorů se s týráním či zanedbáváním setkalo? V Česku zatím neexistují souhrnná data. Podle slov ředitele Života 90 Jana Lormana má zkušenost s nějakou formou násilí více než 20 % lidí starších šedesáti let. Podle analýzy Marie Hříbalové „Týrání, špatné zacházení, zanedbávání“ to ale není definitivní číslo. „Většina případů násilí na seniorech zůstává skryta, utajeno zůstává kolem 85 % případů,“ uvádí Hříbalová. Ale asi jen 4 % starších lidí, kteří se s násilím někde svěří, souhlasí s následnou pomocí.“

Na aspekty násilí na seniorech upozorňuje pětadvacetiminutový dokumentární film *Abusus v Čechách*. Byl natočen za podpory Evropské komise a českého ministerstva zdravotnictví a zachycuje skutečné příběhy. Ve zdravotnickém zařízení bylo kupříkladu seniorce, která potřebovala akutně hospitalizaci na neurologii, řečeno, že ji tam objednají, až se přestane pomočovat. Jiná starší žena, podle slov její vnučky, která si ji nakonec vzala domů, dostávala v zařízení, pokud spadla z postele, jako malé dítě na holou, nebo byla přivazována k posteli s odůvodněním, že „zlobila“. Jinde zase nechávali několik hodin mrtvé lidi na pokojích s ostatními.

Film dokumentuje násilí i mimo zdravotnická zařízení. Starší nehybný pán vyprávěl, jak ho manželka zavírala do místnosti s malým okénkem, kde byl takřka bez stravy a bez návštěv.

Vysvobodil ho až lékař, který ho převezl do léčebny. Jiná žena zase postoupila byt a chalupu synovi a snaše. Nejprve ji navštěvovali a ona na chalupě trávila jaro či léto. Později se jí neozvali. Dozvěděla se, že chalupu prodali, odstěhovali se do zahraničí a ji prohlásili za mrtvou. Jiný syn matku přivazoval k židli, bral jí důchod. Sociální pracovnice jí nabídly pomoc, dnes žije v domě seniorů a pracovnice sepsaly na syna žalobu.

Média mají značný vliv, mnohdy se ale právě tam můžeme setkat s paušalizací seniorů, stereotypním postojem apod. V rámci nedávného semináře, věnovaného právě násilí na seniorech, představil vládní zmocněnec pro lidská práva Michael Kocáb připravovanou zprávu a memorandum zmocněnce a Výboru proti diskriminaci Rady vlády pro lidská práva. Jako senioři jsou podle dokumentu v českých médiích paušálně označovány osoby starší nejen padesáti, ale i čtyřiceti let. Zpravodajství je navíc často „ageistické“, jehož specifickou formou je podle dokumentu mluva jako s malými dětmi. Coby příklad je uvedena kupříkladu citace psychologa, zveřejněná 6. 4. 2004 v deníku Mf Dnes: „Podle odborníků jsou největší šanci pro důchodce při jejich orientaci v současném dění příbuzní, kterým věří. Ti je musí upozornit na nebezpečí, která jim od neznámých lidí hrozí a neustále jim opakovat, že nesmí otvírat nikomu neznámému.“

Pokud vám není zneužívání a zanedbávání starších lidí lhostejné, podpořte iniciativu tím, že si 15. 6. obléknete něco fialového (purpurového).

Nadace Krása pomoci, jejíž patronkou je Taťána Kuchařová, také nabízí možnosti, jak přispět k lepšímu životu seniorů.

FIXACE

Přečtení nebo převyprávění autentických článků o páchaní násilí na seniorech. Mohou být použity i předchozí případy týrání. (viz výše)

Na Senior telefon se dovolala kupříkladu žena, popisující psychické i fyzické násilí své sousedky seniorky, která žije ve společném bytě se synem. Ten se před rokem vrátil z vězení a seniorku nyní opakovaně napadá. Volající žena se tázala, jak může paní pomoci. Sociální pracovník ženě doporučil, aby číslo nabídla přímo týrané seniorce. Dále ji informoval, že v akutním případě ohrožení může zavolat policii, která má podle zákona možnost vykázat syna z bytu na deset dnů, během kterých může týraná seniorka podat k soudu návrh na předběžné opatření. Soud pak může vykázání prodloužit až na jeden rok.

Na Senior telefon zavolala také rozrušená žena, která se svěřila s tím, že byla na kávě s přítelkyní a seznámila se tam se sympatickým mužem. Ten jí nabídl odvoz domů, pak ji ale přinutil, aby ho vzala do bytu, kde ji zbil a znásilnil. Žena během hovoru prožívala pocity studu, byla ráda, že se může svěřit na anonymní lince. Sociální pracovnice krizové linky se snažila ženě poskytnout podporu v nelehké situaci, zjišťovala fyzické zranění a ženě doporučila lékařské ošetření. Žena uvedla, že navštíví pohotovost. Sociální pracovnice zároveň seniorce vysvětlila, že se stala obětí trestného činu a může se obrátit na poradnu Bílého kruhu bezpečí. Probrala s ní také možnost podání trestního oznámení.

Video: Martha Isovoá a Jiří Mádl v klipu Přemluv bábu! Zdroj: YouTube

Diskuze o klipu.

ZÁVĚR

Shrnutí.

Zdroje:

<http://www.zijemenaplno.cz/Clanky/a362-15-cerven-Svetovy-den-proti-nasili-na-starych-lidech.aspx>

<http://www.zijemenaplno.cz/Clanky/a397-Seniori-volaji-o-pomoc.aspx>

<http://www.ct24.cz/domaci/93030-stari-lide-jsou-casto-tyrani-fyzicky-i-psychicky>

<http://www.zivot90.cz>

<http://www.krasapomoci.cz>